

Helse- og omsorgsdepartementet

Først og fremst – Et helhetlig system for håndtering av akutte sykdommer og skader utenfor sykehus

1. Om Høringsinstansen

Personskadeforbundet LTN (tidl. Landsforeningen for trafikkskadde) er en politisk uavhengig frivillig organisasjon som arbeider for å forebygge ulykker og personskader, samt for å ivareta og styrke rettighetene til skadde, pårørende og etterlatte uavhengig av skadeårsak. Forbundet har som sentral utgangspunkt at alle som skades skal gis reell mulighet til at nå sitt maksimale rehabiliteringspotensial. Forbundet organiserer mennesker som er rammet av trafikkskader, yrkesskader, pasientskader, fritidsskader og voldsskader.

Personskadeforbundet LTN er medlem av Funksjonshemmedes fellesorganisasjon og støtter i hovedsak deres uttalelser. Innenfor det traumatologiske område mener vi dog at vi har særlig kunnskap og erfaring som vidimerer en egen høringsuttalelse knyttet til våre kompetanse- og diagnoseområder.

2. Innledning og generelle betraktninger

Effektive og kvalifiserte legevaktjenester og akuttmedisinske tjenester er en forutsetning for at liv reddes, at skadde og syke gis rask adekvat øyeblikkelig hjelp og at pasienter med behov for spesialisert behandling raskt overflyttes til riktig behandlingssted.

Organisering og utvikling av tjenestene må ses i sammenheng med organisering og utvikling av øvrige ledd i behandlingkjeden, herunder traumesenter, lokalsykehus med traumefunksjon, rehabiliteringssykehus og ikke minst kommunehelsetjenesten. I tråd med tanken bak "Pasientens helsetjeneste" ligger også anerkjennelsen og ivaretagelsen av pårørendes behov som er et viktig moment som må vektlegges i alle ledd. Svært mange pårørende opplever i dag å få redusert arbeidsevne og i noen tilfeller dessverre også at man blir ufør som følge av familiemedlemmers skader. For de enkelte pasienter og pårørende er dette en enorm belastning, sosial men også økonomisk, noe som også får samfunnsøkonomiske konsekvenser.

3. Kommentarer til utvalgte kapitler

God kvalitet i hvert enkelt behandlingsledd kan og skal ikke kun vurderes individuelt, men ut fra rolle og funksjon i helhetlige behandlingsforløp, med pasientens og pårørendes beste som utgangspunkt og hovedfokus.

Personskadeforbundet LTN viser til revidert nasjonal traumeplan – Traumesystem 2015, som i tillegg til å anskueliggjøre effektive behandlingslinjer av høy kvalitet også viser til positive prognostiske konsekvenser på både individ- og systemnivå samt positive helse- og samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Personskadeforbundet LTN er enig i utvalgets vurdering i kapittel 7.9 om at det er behov for mer samlede og styrkede kompetanse- og forskningsmiljøer. Nylig publiserte forskningsresultater på området tidlig, helhetlig og kontinuerlig rehabilitering av traumatiske hjerneskader viser at koordinert tverrfaglig behandling og rehabilitering allerede fra akuttfasen er både billigere og bedre enn tradisjonell behandling. Det er også enighet i at resultatene er overførbare på andre skadetyper. Mer forskning på samfunnsøkonomiske konsekvenser av slike pasient- og behandlingsforløp der også kostnader/besparinger knyttet til pårørendes helse og arbeidsdeltakelse inkluderes er dog nødvendig. Etter hva vi erfarer er det også behov for å gjennomgå den organisatoriske plasseringen av nasjonale pasient-, behandlings- og kvalitetsregister samt underlette muligheten for samkjøring av disse.

Behovet for rask innføring av elektronisk pasientjournal i ambulansetjenesten kan ikke nok understrekes.

I øvrig viser Personskadeforbundet LTN til vurderinger og konklusjoner i den reviderte nasjonale traumeplanen som støttes helt og fullt av høringsinstansen.

4. Uendret ressursbruk

Personskadeforbundet LTN vil understreke at uendret ressursbruk ikke kan forstås slik at det ikke er adgang til å øke økonomisk ressursbruk innenfor enkelte ledd i behandlingsskjeden når det kan vises at dette vil lede til tilsvarende eller større ressursbesparinger i andre ledd. I denne anledning viser vi forskningsresultater fra Universitet i Oslo og Oslo universitetssykehus og tilhørende artikkel av Nada Andelic et al; *Cost-effectiveness analysis of an early-initiated, continuous chain of rehabilitation after severe traumatic brain injury. Journal of Neurotrauma, July 2014* som viser både kostnadsbesparinger per pasient og bedre prognose. Igjen understrekes at i denne sammenheng er det ikke hensyntatt eller vurdert de positive samfunnsøkonomiske konsekvenser som følger av vesentlig redusert belastning for pårørende. Den reelle ressursreduksjon vil derfor være vesentlig større.

Oslo 14.03.16

/sign./
Hilde Valberg
Landsstyreleder

Per Oretorp
Ass. Generalsekretær